

Tomasz Szwed

Zrównoważone podejście do oceniania

*Zdejmijmy ocenę szkolną ze świecznika,
bo oślepia nas i nie dostrzegamy prawdziwego sensu szkoły
oraz potencjału uczniów.*

Robert Bielecki¹

Streszczenie: Ocenianie, jako istotny element rzeczywistości edukacyjnej, przyciąga uwagę uczniów, rodziców i nauczycieli. Artykuł prezentuje funkcje i cele oceniania szkolnego i zewnętrznego w kontekście procesu kształcenia. Ocenianie powinno być traktowane jako wynikowy aspekt nauczania, jednak praktyka szkolna pokazuje, że w obecnej formie może być szkodliwe dla efektywnego uczenia się uczniów. Zaleca się skupienie na celach edukacyjnych, dostarczaniu informacji zwrotnej wspomagającej rozwój i zastosowaniu oceniania orientującego. Autor podkreśla potrzebę budowania środowiska uczenia, które sprzyja sprawiedliwości i życzliwości. Koncentracja na celach nauki i konstruktywnej informacji zwrotnej pozwala uczniom rozwijać się, eliminując negatywne skutki szkodliwego oceniania. Ostatecznym celem jest stworzenie atmosfery sprzyjającej pozytywnemu doświadczaniu procesu edukacyjnego, co przyczyni się do efektywniejszego uczenia się i pełniejszego rozwoju jednostki.

Słowa kluczowe: ocenianie, uczenie się, ocenianie orientujące, cele nauki, rozwojowa informacja zwrotna

Abstract: Assessment, as a crucial element of the educational reality, attracts the attention of students, parents, and the educational system. The article presents the functions and objectives of both school and external assessments in the context of the educational process. Assessment should be regarded as an outcome of teaching; however, school practices reveal that, in its current form, it may be detrimental to the effective learning of students. Emphasis is placed on focusing on educational objectives, providing developmental feedback, and implementing formative assessment. The author underscores the need to create a learning environment that promotes fairness and kindness. Concentrating on learning goals and constructive feedback enables students to develop, eliminating the adverse effects

¹ Z wykładu podczas konferencji „Neurodydaktyczne refleksje nad oceną szkolną”, Konin, 15.04.2021.

of harmful assessment practices. The ultimate goal is to foster an atmosphere conducive to a positive experience of the educational process, contributing to more efficient learning and fuller personal development.

Keywords: assessment, learning, formative assessment, learning objectives, developmental feedback.

Wprowadzenie w ocenianie

Efekty kształcenia można mierzyć ocenianiem wewnątrzszkolnym oraz ocenianiem zewnętrznym. W żaden sposób nie można porównywać tych dwóch systemów oceniania osiągnięć edukacyjnych, choć mogą być służebne wobec siebie nawzajem. Ocenianie wewnątrzszkolne i ocenianie zewnętrzne mają bowiem różne funkcje. Miarą oceniania wewnątrzszkolnego są najczęściej stopnie szkolne, natomiast wyniki egzaminów zewnętrznych są komunikowane za pomocą punktów wyrażonych w procentach i w odpowiedniej skali, staninowej² lub centylowej³.

Według Jerzego Chodnickiego, współtwórcy programu „Nowa Szkoła”, ocenianie to „proces gromadzenia informacji o uczniu, będący integralną częścią procesu edukacyjnego, którego celem jest wspieranie szkolnej kariery uczniów i podnoszenie ich motywacji do uczenia się⁴”. Ocenianie to także podsumowanie osiągnięć uczniów w celu wystawienia oceny jednorazowej lub przygotowania sprawozdania z wyników danego okresu nauki. Oceny zwykle przedstawiane są w formie stopni, liter lub opisu poziomu zaawansowania uczniów⁵.

Klemens Stróżyński wyróżnia trzy funkcje oceniania wewnątrzszkolnego: informacyjną, motywacyjną i represyjną⁶. Funkcje oceniania można też określić bardziej szczegółowo. Czyni to Franciszek Bereźnicki, wymieniając funkcję dydaktyczną, diagnostyczną, metodyczną, motywacyjną, społeczną oraz wychowawczą⁷.

Z perspektywy praktycznej ocenianie w szkole może pełnić dwie funkcje: klasyfikującą i diagnostyczną... W związku z tym można mówić o ocenianiu sumującym i wspomagającym. Proces oceniania powinien być integralną częścią procesu nauczania. Ocenianie wspierające ma nieustannie dostarczać informacji

² Skala staninowa to skala standardowej dziewiątki, dzieląca populację wyników na tzw. staniny. Podział staninów układa się następująco: 4%, 7%, 11%, 17%, 20%. 17%, 11%, 7%, 4%.

³ Skala staninowa jest stosowana przez CKE w kontekście egzaminu maturalnego od 2005 roku, skala centylowa od 2015 roku.

⁴ J. Chodnicki, Program Nowa Szkoła, *Ocenianie*, CODN, Warszawa 1999, s. 23.

⁵ M. Moss, S. Brookhart, *Cele uczenia się*, Cyfrowa Szkoła, Warszawa 2014, s. 209.

⁶ K. Stróżyński, *Ocenianie szkolne dzisiaj*, WSZPW, Warszawa 2013, s. 62.

⁷ F. Bereźnicki, *Podstawy dydaktyki*, Impuls, Kraków 2007, s. 403-404.

o adekwatności wcześniej określonych celów kształcenia, nabywanym doświadczeniu uczniów i ich aktualnych możliwościach, motywacji, efektywności stosowanych metod i ćwiczeń⁸.

Zgodnie z aktualnym stanem prawnym, ocenianie bieżące dotyczące zajęć edukacyjnych ma na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych, pomagających w uczeniu się poprzez wskazywanie, co uczeń robi dobrze, co i jakiej wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć⁹. Poprzez taki zapis oczekiwań minister bardzo mocno podkreślił wagę i znaczenie informacji zwrotnej, a ograniczył rolę ocen szkolnych, tzw. częściowych¹⁰.

Wojciech Małecki, były dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu, tak oto postrzega założenia egzaminów zewnętrznych. Według niego egzaminy te obejmują całą populację uczniów na końcu każdego etapu kształcenia, sprawdzają osiąganie celów zapisanych w podstawie programowej, sprawdzają umiejętności złożone, zapewniają obiektywną informację (prace sprawdzają przeszkoleni egzaminatorzy), są dostosowane do możliwości uczniów, jak również lojalne wobec uczniów i nauczycieli. O lojalności świadczy przewidywalność egzaminów¹¹.

Egzaminy zewnętrzne spełniają kilka bardzo istotnych funkcji:

- regulacyjną – mającą na celu modyfikowanie podstawy programowej oraz prowadzenie polityki oświatowej na każdym szczeblu;
- selekcyjną – mającą regulować dostęp do szkół wyższego szczebla;
- diagnostyczną – dającą szansę na badanie i analizę poziomu osiągnięć ucznia, klasy, szkoły, populacji;
- metodyczną – wykorzystującą wyniki i analizy różnych rozwiązań do rozwijania metod nauczania i bardziej efektywnego uczenia się.

Egzaminy maturalne, jako egzaminy doniosłe, posiadają ważną cechę obiektywizmu. Na obiektywizm egzaminów składają się takie same zadania egzaminacyjne w całej Polsce, taki sam czas przeznaczony na ich rozwiązanie, zapewnienie samodzielności pracy zdających. Egzaminy maturalne są oparte na podstawach programowych (do 2014 roku opierały się na standardach wymagań egzaminacyjnych, a w latach 2023–2024 na wymaganiach egzami-

⁸ *Ibidem*..

⁹ Rozporządzenie MEN w sprawie oceniania... z dnia 26 lutego 2019 r. (Dz.U, Poz. 373), rozdział 2, par. 12.

¹⁰ Ustawa o Systemie Oświaty, artykuł 44.

¹¹ W. Małecki, *Matematyka na egzaminach zewnętrznych*, XXVI Krajowa Konferencja SNM, Wrocław, 10-13 lutego 2017.

nacyjnych). Egzaminy są również rzetelne, szczególnie poprzez zastosowanie standaryzowanych zadań różnicujących oraz zastosowanie jednolitych w całej Polsce schematów punktowania odpowiedzi. Ocenianie prac egzaminacyjnych jest dokonywane przez egzaminatorów posiadających dodatkowe kwalifikacje¹².

Do korzyści wynikających z egzaminowania zewnętrznego można zaliczyć:

- „Więcej podstaw do istotnych decyzji pedagogicznych.
- Pobudzanie rozwoju zawodowego nauczycieli.
- Wzrost zainteresowania uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
- Wzrost wiedzy nauczycieli o pomiarze dydaktycznym.
- Nastawienie na zbieranie i wykorzystywanie informacji z różnych źródeł.
- Poszukiwanie alternatywnych sposobów kształcenia.
- Wspomaganie planowania finansowego edukacji.
- Pogłębianie znajomości macierzystych dyscyplin naukowych przez nauczycieli.
- Wzrost jakości testów egzaminacyjnych.
- Niewielki, ale znaczący, wzrost uczenia się”¹³.

Henryk Szaleniec twierdzi, że funkcjami oceniania zewnętrznego są: diagnoza, certyfikacja, selekcja, ewaluacja i regulacja¹⁴. Razem z Romanem Dolatą opisują główne funkcje systemu egzaminowania. „Krajowe systemy egzaminowania w zakresie kształcenia ogólnego mogą służyć realizacji różnych funkcji. Najważniejsze z nich to:

- ocenianie stopnia opanowania przez uczniów wymagań programowych dla celów selekcyjnych;
 - przekazywanie w obrębie systemu oświaty profesjonalnej informacji o osiągnięciach szkolnych poszczególnych uczniów (diagnoza osiągnięć);
 - ewaluacja pracy szkół;
 - monitorowanie procesów edukacyjnych w skali kraju;
 - mobilizacja uczniów i dostarczanie informacji zwrotnej o efektach uczenia się.
- Polskie egzaminy w różnym stopniu wypełniają te funkcje”¹⁵.

Małgorzata Żytka postrzega problem egzaminów zewnętrznych z nieco innej perspektywy. Według niej „edukację zamyka się w ramy programowe, wyznacza się już na początku tego procesu punkty dojścia, cele do osiągnięcia, efekty, które mają być wspólne dla wszystkich uczestników procesu edukacji, zamykając w ten sposób w określone ramy różnorodność uczących się. Określenie

¹² Egzaminy, podobnie jak testy i sprawdziany osiągnięć, powinny być obiektywne, trafne i rzetelne.

¹³ B. Niemierko, *Kształcenie szkolne*, WAiP, Warszawa 2007, s. 359-360.

¹⁴ Referat H. Szalenca wygłoszony podczas Wiosennej szkoły EWD, marzec 2015.

¹⁵ H. Szaleniec, R. Dolata, *Funkcje krajowych egzaminów w systemie edukacji*, „Polityka Społeczna” 2012, nr 1, s. 38.

wspólnych dla wszystkich celów, efektów kształcenia, ich ewaluacja z wykorzystaniem uniwersalnych i scentralizowanych standardów, mierzonych jednakowymi testami, zaprzecza stwarzaniu szans na ujawnienie potencjału uczących się z różnym kontekstem rozwojowym, ogranicza osiągnięcie zakładanego celu, jakim jest sprawiedliwość społeczna w dostępie do edukacji i rozwijanie umiejętności uczenia się i krytycznego myślenia, cech tak niezbędnych w całym dorosłym życiu”¹⁶.

Kilka pomysłów i możliwych inspiracji

Ładnie to wszystko brzmi w teorii. Jednak od kilku lat wokół oceniania rozpętała się medialna burza. Ocenianie stało się głównym priorytetem ministerstwa edukacji. Duże znaczenie zyskują różne szkoły alternatywne, m.in. Szkoła w Chmurze. Ocenianie szkolne, szczególnie to wyrażone stopniami, zaczyna być piętnowane, a czasem wręcz posądzane o niezgodność z prawem oświatowym. Ocenianie stało się bowiem źródłem represji wobec uczniów.

Faktem jest, że stopnie szkolne nie mierzą poziomu wiedzy i nie dają informacji o postępie. Nie zwiększają również motywacji do uczenia się. Przeciwnie, motywują do oszukiwania. Powodują stany lękowe i zwiększają prawdopodobieństwo porzucenia nauki. Prowadzą do wyuczonej bezradności. Powodują unikanie trudnych zadań (żeby nie popsuć sobie ocen). Promują rywalizację i porównywanie się z innymi¹⁷.

Skuteczne ocenianie to wzmacnianie pozytywne. Tak przynajmniej twierdzą behawioryści. Dużym zagrożeniem dla uczniów jest fakt, że często uczą się dla ocen – jedynie dla ocen, a nie w celu zdobycia wiedzy i konkretnych umiejętności. Zdarza się również, że uczniowie uczą się tylko dlatego, by uniknąć negatywnych skutków nieuczenia się.

Podobne podejście preferuje Joanna Mytnik. Według niej stopnie szkolne są szkodliwe, bo zniechęcają mniej zdolnych uczniów. Stopnie powodują, że dla niektórych z nich porażka jest nieunikniona. Cyferki związane z oceną prowokują dodatkowe kary ze strony rodziców (za niskie stopnie). Stanowią też uniwersalny wzorzec miary dla wszystkich uczniów, z pominięciem ich indywidualnych i niepowtarzalnych cech. Stopnie pokazują powszechny charakter celów, do których się dąży, z pominięciem tych bardziej spersonalizowanych. Nagradzają konformizm, a zniechęcają do twórczości. Zachęcają do rywalizacji, a nie do współpracy.

¹⁶ M. Żytko, *Edukacja w ramionach standaryzacji - czy autonomia jest jeszcze możliwa?*, „Czas Kultury” 2020, nr 1, s. 31.

¹⁷ J. Mytnik, wykład podczas wydarzenia online *Poniedziałki na Politechnice*, 27 listopada 2023.

Skłaniają do oszukiwania. Są przydatne bardziej w nauczaniu przedmiotowym, a nie w edukacji humanistycznej skoncentrowanej na osobie ucznia¹⁸.

Należy pamiętać, że ocenianie jest elementem systemu szkolnego, jednak nie musi odbywać się za pomocą ocen szkolnych wyrażonych stopniami. Istotą systemu szkolnego i jego nadrzędnym zadaniem jest uczenie się uczniów. Ocenianie jest i powinno być jedynie procesem towarzyszącym oraz ułatwiającym uczenie się.

Przemysław Bąbel podczas jednej z konferencji o ocenianiu zwerbalizował myśl niezwykle rewolucyjną: „Ocenianie jest bez sensu i należy z niego zrezygnować”¹⁹. I sporo w tym racji. Przecież od ważenia świnek wagi im nie przybędzie, trzeba je jeszcze właściwie karmić.

Skoncentrujmy się zatem na dobrym uczeniu się uczniów, nauczmy ich metaumiejętności uczenia się. Jest tyle problemów dotyczących edukacji, że nie warto mnożyć sobie kolejnych. Na czym możemy się skoncentrować, zamiast roztrząsać nieustannie kwestie związane z nieużytecznym ocenianiem? Na przykład na celach nauki.

Pamiętajmy, że określanie celów to kluczowy element skutecznego przyswajania przez uczniów istotnych treści oraz efektywnego nauczania. Lekcja powinna być integralną częścią szerszego procesu nauki, prowadzącego do osiągnięcia zamierzonego celu edukacyjnego. Cel staje się istotny w procesie nauki tylko wtedy, gdy zarówno nauczyciel, jak i uczniowie świadomie się nim kierują. Każda lekcja wymaga klarownego przedstawienia celu, by ten był zrozumiały dla uczniów. Kompetentni nauczyciele towarzyszą uczniom na każdym etapie nauki, organizując proces tak, aby nauczanie i nauka były widoczne, a jednocześnie maksymalnie zwiększały możliwość udzielania konstruktywnej informacji zwrotnej. Ustalanie konkretnych, trafnych i ambitnych celów, a potem rzeczywiście trzymanie się ich, pomaga poprawić osiągnięcia uczniów i zwiększyć ich chęć do nauki. Rozwijanie umiejętności samodzielnego oceniania własnej pracy to krok w kierunku zredukowania różnic w wynikach szkolnych. To, co uczniowie naprawdę robią podczas lekcji, jest jednocześnie źródłem i miarą tego, jak dobrze się uczą. Aby poprawić proces nauczania i uczenia się, wszyscy w szkole – nauczyciele, uczniowie i dyrektorzy – powinni wspólnie określać konkretne cele nauki i kryteria sukcesu.

¹⁸ D. Pauluk, *Model oceniania wspierającego uczenie się i rozwój*, WUJ, Kraków 2022, s. 50.

¹⁹ P. Bąbel, wykład *Czy i jak oceny wpływają na uczniów*, Konferencja „Ocenianie inaczej”, 28 marca 2022.

Kolejny obszar koncentracji na sprawach ważnych to rozwojowa informacja zwrotna. Jest to wyrażona językiem przyjaznym uczniom, odpowiednim dla ich etapu rozwoju treść, która porównuje wyniki pracy na lekcji z celem uczenia się, wykorzystuje kryteria sukcesu, wskazując kolejne kroki i strategie poprawy wyników. Przekazywana jest w trakcie różnych aktywności wykonywanych w klasie lub bezzwłocznie po ich ukończeniu tak, by uczniowie mieli możliwość jej wykorzystania do poprawy wyników. „Rzeczywista informacja zwrotna ma pięć charakterystycznych cech:

- Koncentruje się na kryteriach sukcesu określonych na podstawie celu bieżącej lekcji.
- Precyzyjnie opisuje, jak uczeń spełnia poszczególne kryteria.
- Zawiera strategię postępowania w celu poprawy wyników lub uzyskania postępów w nauce.
- Przekazywana jest dokładnie wtedy, kiedy uczeń może ją wykorzystać.
- Obejmuje odpowiedni zakres informacji – nie za dużo, by nie przedobrzyć, ale też nie za mało, by spełniać rolę wartościowego wyjaśnienia lub sugestii²⁰.

Pewną inspiracją do rozważenia jest temat oceniania orientującego. Źródłem tematu jest Szkoła Edukacji PAFW i Uniwersytetu Warszawskiego.

Ocenianie orientujące, zwane również diagnostycznym, koncentruje się na zbieraniu informacji o poziomie wiedzy, umiejętności i postępach uczniów w danym przedmiocie przed rozpoczęciem lekcji, cyklu nauczania lub nowego tematu. Jego istota polega na identyfikowaniu bieżącego stanu rozumienia treści przez uczniów, aby dostosować proces nauczania do ich potrzeb. Podczas oceniania orientującego nauczyciele stosują różnorodne metody, takie jak zadania diagnostyczne, krótkie quizy, dyskusje czy nawet obserwacje, aby uzyskać wgląd w poziom wiedzy uczniów. Celem jest nie tylko zdobycie informacji zwrotnej użytecznej dla nauczycieli, ale także pomaganie uczniom zrozumieć, na czym powinni skupić swoje wysiłki i jakie cele osiągnąć. Ocenianie orientujące nie ma na celu przypisywania ocen w tradycyjny sposób, ale raczej dostarcza nauczycielom i uczniom informacji potrzebnej do korekty procesu nauczania w celu maksymalizacji skuteczności nauki. W rezultacie uczniowie mogą lepiej zrozumieć materiał, a nauczyciele mogą dostosować swoje unikatowe podejście, aby lepiej sprostać indywidualnym potrzebom uczniów.

²⁰ M. Moss, S. Brookhart, *Cele uczenia się*, Cyfrowa Szkoła, Warszawa 2014, s. 73.

Jak powinno wyglądać sensowne, wspierające uczenie się uczniów i ocenianie?

Otóż sensowne i wspierające ocenianie powinno kłaść nacisk na rozwój indywidualnych umiejętności i zrozumienie materiału, zamiast jedynie na ocenę wyniku końcowego. Proces ten powinien uwzględniać różnorodne formy ocen, takie jak: projekty, prace klasowe, rozmowy i praktyczne zadania, aby uwiadaczniać różnorodność zdolności uczniów. Kluczowe jest również zapewnienie konstruktywnej informacji zwrotnej, która skupia się na postępach i sugeruje konkretne obszary do poprawy. Ocenianie powinno być transparentne i zrozumiałe dla uczniów, jasno definiować cele oraz kryteria sukcesu. Istotne jest unikanie presji wynikającej z jednorodnych testów i zamiast tego skupianie się na samym procesie nauki. Tworzenie atmosfery współpracy w miejsce konkurencji może zmotywować uczniów do efektywniejszego uczenia się. Wreszcie, system oceniania powinien uwzględniać indywidualne style uczenia się, aby zapewnić uczniom różnorodne ścieżki prowadzące do sukcesu i pobudzić ich do samodzielnego myślenia.

Nie uciekniemy od oceniania pojmowanego jako weryfikacja postępów i określenie poziomu aktualnego rozwoju. Dlatego kluczem jest życzliwe i sprawiedliwe podejście do uczniów. Sprawiedliwe i życzliwe ocenianie stanowi niezwykle istotny element wspierania rozwoju uczniów. Nauczyciele mogą zwrócić uwagę na czynniki mogące przyczynić się do stworzenia takiego właśnie środowiska oceniania.

Jakie cechy ma takie środowisko? Po pierwsze: indywidualne podejście. Dostosowanie oceniania do indywidualnych zdolności i potrzeb ucznia. Zrozumienie, że każdy uczeń ma unikalne umiejętności, a to pomoże w ocenie postępów stosownie do jego możliwości. Po drugie: różnorodność form oceniania. Uwzględnianie różnorodnych form ocen, takich jak: prace pisemne, projekty zespołowe, prezentacje ustne czy zadania praktyczne. Dzięki nim można ocenić różnorodne umiejętności uczniów. Po trzecie: otwarta komunikacja. Utrzymywanie otwartej i konstruktywnej komunikacji z uczniami. Zapewnienie im informacji zwrotnej dotyczącej ich osiągnięć, a także konkretne wskazówki, jak mogą się poprawić. Po czwarte: rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia. Skupianie się nie tylko na faktach, ale także na umiejętnościach krytycznego myślenia. Zachęcanie do analizy, syntezy informacji i wyrażania własnych opinii. Po piąte: ocenianie postępów, nie tylko wyników. Zauważanie i docenianie wysiłków w trakcie procesu nauki na pewno jest motywujące

i sprawiedliwe. Po szóste: równość szans. Upewnienie się, że wszyscy uczniowie mają równe szanse na osiągnięcie sukcesu. Unikanie ukierunkowanego oceniania na podstawie pochodzenia społecznego czy też innych czynników niezwiązanych z umiejętnościami ucznia. Po siódme: wsparcie dla różnorodności stylów uczenia się. Zrozumienie, że uczniowie różnią się w swoich stylach uczenia się. Dostarczenie różnych środków dydaktycznych, aby umożliwić każdemu uczniowi skuteczne przyswajanie wiedzy. Po ósme: budowanie kultury współpracy. Zachęcanie do współpracy między uczniami. Ocenianie nie tylko indywidualnych osiągnięć, ale także umiejętności pracy w grupie i wspierania innych. Po dziewiąte: transparentność kryteriów oceniania. Ustalenie klarownych kryteriów oceniania i podzielenie się nimi z uczniami. To pozwoli im zrozumieć, jak są oceniani oraz skoncentrować się na rozwijaniu konkretnych umiejętności. I wreszcie po dziesiąte: podkreślanie wartości procesu nauki. Zapewnienie, że wartość ma sam proces nauki, a nie tylko końcowe wyniki. To podejście kształtuje pozytywne podejście do nauki, gdzie uczniowie doceniają rozwój i zdobywanie nowych umiejętności.

Życzliwe i sprawiedliwe podejście do oceniania powinno uwzględniać różnorodność uczniów i motywować ich do rozwoju, zamiast tworzyć niezdrową konkurencję czy nawet presję.

W tym miejscu należy dodać, że istnieją szkoły, i jest ich wiele, gdzie ocenianie alternatywne nie sprawdzi się praktycznie nigdy. To szkoły mające olbrzymie problemy z dyscypliną, na pograniczu kolizji z prawem. Życzliwe podejście i udzielanie informacji zwrotnej się nie sprawdzi. Ocena w takich sytuacjach staje się kagańcem i ogranicznikiem agresji.

Zakończenie

Peter Liljedahl, oprócz strategii „myślących klas”, upowszechnia idee oceniania zróżnicowanego. Jest to efekt tego, że uczniowie są różni²¹. No właśnie. Czy zatem ocenianie wszystkich tak samo jest sprawiedliwe i sensowne? A czy jest obiektywne? Liljedahl wrzuca kolejny kamyczek do naszego edukacyjnego ogródka. Według niego obiektywne ocenianie to zwyczajny mit. Samo słowo „obiektywny” oznacza: „odnoszący się do faktów lub warunków bez zniekształceń wynikających z osobistych uczuć, uprzedzeń lub interpretacji”²². Jako

²¹ P. Liljedahl, *Budowanie myślących klas na lekcjach matematyki*, Fundacja Dobrej Edukacji, Warszawa 2023, s. 304.

²² *Słownik Webstera*, 2020.

nauczyciele nie jesteśmy w stanie uniknąć zniekształcania ocen, ponieważ łączą nas pewne relacje z uczniami, rozwijające się niejednokrotnie na przestrzeni lat. Oceniając w szkole, nie jesteśmy obiektywni. I nigdy nie będziemy. Czy zatem jest o co kruszyć kopie?

Ocenianie w szkole powinno być efektem ubocznym procesu uczenia się i tylko takie podejście jest sensowne. Nie skupiamy się zatem na ocenianiu. Starajmy się tak zorganizować środowisko uczenia się, by ten proces przebiegał spokojnie i efektywnie, niezakłócony... bezsensownym ocenianiem. W szkolnej edukacji warto akcentować pracę opartą na celach kształcenia, rozwijać konstruktywną informację zwrotną, ćwiczyć i doskonalić się w komunikacji z uczniami, a także nauczyć się oceniania orientującego. Jest co robić.

dr Tomasz Szwed jest nauczycielem matematyki w 2. liceum w Raciborzu i wykładowcą w Akademii Nauk Stosowanych w Raciborzu. Popularyzator życzliwego podejścia do nauczania matematyki. Członek Prezydium ZG Stowarzyszenia Nauczycieli Matematyki.

Bibliografia

- Bąbel P., wykład *Czy i jak oceny wpływają na uczniów*, Konferencja Ocenianie Inaczej, 28 marca 2022.
- Bereźnicki F., *Podstawy dydaktyki*, Impuls, Kraków 2007.
- Chodnicki J., Program Nowa Szkoła, *Ocenianie*, CODN, Warszawa 1999.
- Liljedahl P., *Budowanie myślących klas ...*, Fundacja Dobrej Edukacji, Warszawa 2023.
- Małecki W., *Matematyka na egzaminach zewnętrznych*, XXVI Krajowa Konferencja SNM, Wrocław, 10-13 lutego 2017.
- Moss M., Brookhart S., *Cele uczenia się*, Cyfrowa Szkoła, Warszawa 2014.
- Mytnik J., wykład podczas wydarzenia online *Poniedziałki na Politechnice*, 27 listopada 2023.
- Niemierko B., *Kształcenie szkolne*, WAiP, Warszawa 2007.
- Niemierko B., *Jak pomagać uczniom ocenieniem szkolnym*, Smak Słowa, Sopot 2018.
- G. Olszowska, *O!Cena w szkole*, Fundacja Czerwona Kreska, Kraków 2023.
- Pauluk D., *Model oceniania wspierającego uczenie się i rozwój*, WUJ, Kraków 2022.
- Szaleniec H., wykład wygłoszony podczas Wiosennej szkoły EWD, marzec 2015.
- Szaleniec H, Dolata R., *Funkcje krajowych egzaminów w systemie edukacji*, Polityka Społeczna nr tematyczny 1/2012..
- Stróżyński K., *Ocenianie szkolne dzisiaj*, WSZPWN, Warszawa 2013.
- Żytko M., *Edukacja w ramionach standaryzacji ...*, Czas Kultury 1/2020.

Źródła prawa oświatowego

- Rozporządzenie MEN w sprawie oceniania... z dnia 26 lutego 2019 r. (Dz.U, Poz. 373), rozdział 2, par. 12.
- Artykuł 44 Ustawy o Systemie Oświaty.